

5. *Dubium.* — *Ratio dubii.* — *Conclusio.* — *Ratio dubitandi enodatur.* — Quartum dubium est, an, si religiosus, qui prius apostata fuit, post reconciliationem, absolutionem et reditum ad suam religionem, ordinetur sine dispensatione, maneat suspensus. Et ratio dubitandi sumitur ex illis verbis textus: *Quantumlibet suo fuerit reconciliatus Abbati et receperit poenitentiam,* etc. Ubi expresse videtur hoc definiri. Et potest ita explicari, quia per illud crimen contrahitur quoddam genus irregularitatis seu inhabilitatis ad Ordines suscipiendos; ergo licet peccatum sit ablatum vel alia censura, donec in illa irregularitate vel inhabilitate dispensatum sit, non potest quisquam Ordines assumere, et si assumat, manebit suspensus. Nihilominus dicendum est in eo casu non incurri suspensionem hanc, sed eo ipso quod aliquis est ab apostasia liber et ab aliis censuris, posse ordinari absque nova dispensatione, et recipere non solum Ordinem, sed etiam Ordinis executionem. Ita notavit additio ad Abbatem in dict. cap., ex Innocentio et aliis Doctoribus ibi. Et colligi potest ex illo verbo text.: *In apostasia sacrum Ordinem recipiens;* nam qui apostasiam commisit, si jam ab illa recessit, non potest dici, in illa Ordines recipere. Ratio autem dubitandi in contrarium procedit ex mala intelligentia textus. Non enim est sensus, quod qui fuit apostata, quantumvis fuerit reconciliatus Abbati vel poenitentiam egerit, maneat suspensus recipiendo Ordines, sed sensus est, quod qui receperit Ordines in apostasia manens et antequam de illa poenitentiam egerit, Ordines susceperit maneat suspensus, et ab ea suspensione non liberetur, etiamsi postea reconcilietur vel poenitentiam agat apostasie, nisi etiam dispensationem a suspensione obtinuerit. Et hoc modo et non alio imposita est illa prohibitio.

Secunda, circa professionem religiosorum.

6. *Cap. Non solum, de Regularibus, in 6.* — *Cap. Constitutionem, eodem.* — *Quod subiectum suspensionis hujus.* — *Conclusio.* — Secunda suspensio habetur in cap. Non solum, et cap. Constitutionem, de Regularibus, in 6, ubi in priori religiosi ordinum Prædicatorum et Minorum suspenduntur a receptione quorumlibet ad professionem suæ religionis, si aliquem ante completum probationis annum ad professionem recipiant. In alio vero Capi-

tulo extenditur poena ad omnes ordines mendicantes. Circa quam suspensionem solum video dubitari posse, an feratur in Capitulum, vel etiam in singulas personas. Et ratio dubii esse potest, quia potestas recipiendi ad professionem ordinarie in religionibus residet apud Capitulum; nam, licet professio fiat in manibus solius Prælati, tamen potestas recipiendi est in toto Capitulo; hæc autem suspensio proxime fertur in eum, qui hanc habet potestatem; ergo immediate fertur in ipsum Capitulum. Diximus autem supra, propter suspensionem Capituli non suspendi singulas personas nisi in quantum sunt membra ipsius Capituli. Atque ita fiet, ut licet Capitulum unius domus sit hac ratione suspensus, particulares personæ, si ad alias domos inhabitandas transferantur, illic possent suffragium habere in Capitulo ad hujusmodi actum, quia non sunt suspensi nisi ut partes alterius Capituli, quod jam esse desierunt. Nihilominus probabilius credo, et Prælatum præcipue, et singulas personas, quæ in tali receptione suffragium habuere, manere suspensas, quia verba Pontificis non ad Capitulum tantum, sed ad singulas personas diriguntur, ut patet ex illis verbis: *Vosque a receptione,* etc. Et signum etiam est, quia eisdem, quibus hanc suspensionem imponit, prius in virtute obedientiæ, et sub poena excommunicationis mandaverat, ne id facerent; at vero poena excommunicationis non habet locum erga Capitulum; ergo signum est totum sermonem immediate dirigi ad singulas personas; ad Capitulum autem quatenus ex illis constat.

7. *An ordo Minimorum et Societatis Jesu hac constitutione comprehendatur.* — Hic etiam dubitari posset, an hæc constitutio et suspensio locum habeat in ordine Minimorum et in Societate Jesu, quæ inter ordines mendicantium non erant, quando illa constitutio lata est; illa autem constitutio solum videtur comprehendere ordines mendicantium, qui tunc erant instituti. Respondeo hoc non obstare, quominus illa constitutio ad prædictas religiones se extendat; nam lex, quæ perpetua est, non tantum obligat eos, qui nati erant eo tempore quo ipsa fertur, sed etiam eos, qui nascuntur toto tempore quo ipsa durat. Est autem hæc lex perpetua, et ideo ex hac parte obligare potest quæcumque religionem mendicantem postea institutam aut approbatam. Aliunde vero ex defectu materiæ non habet locum hæc constitutio in Societate, moraliter loquendo, quia in ea nullus

ad professionem suscipitur, imo neque ad simplicia vota ejusdem religionis, etiam post unum tantum annum probationis, nedum ante illum completum. Nihilominus tamen, si Generalis, apud quem est hæc potestas, aliquem ad professionem admittere tentaret ante expletum unum probationis annum, hanc (ut opinor) suspensionem incurreret, quia jus proprium illius religionis, licet plus temporis exigat, et in hoc aliquid addat juri communi, tamen quantum ad necessitatem unius anni, non tollit, sed supponit jus commune; et ideo qui illud violat, etiam incurreret poenam jure latam. Quod secus esset, si post completum annum, ante completum biennium ad professionem aliquis admitteretur; nam licet demus Prælatum male agere, non tamen incurreret hanc suspensionem, quia non violat jus commune, sed proprium; hæc autem poena solum est lata in eos, qui jus commune violant. Neque propter similitudinem, vel proportionem extendenda est, quia, ut sæpe dixi, in poenalibus legibus hoc locum non habet. Et eadem ratione existimo non posse hanc suspensionem extendi ad superiorem, qui in eadem religione novitium admitteret ad simplicia vota ejusdem religionis ante expletum biennium. An vero idem dicendum sit, si eadem vota admittantur ante unum annum probationis, majoris est considerationis, quam remittimus in dictum opus de Religione, ubi de hoc ex professo disserimus.

Tertia et quarta, circa usum temporalium bonorum.

8. Tertia suspensio contra religiosos fertur in Clementina 4 de Rebus Eccles. non alien. Ubi religiosus prædens alicui monasterio, prioratui, Ecclesie, seu administrationi cuiusvis, concedens alicui ad vitam, vel ad certum tempus jura, redditus, aut possessiones ejusdem religionis sine sufficienti necessitate, aut utilitate, et consensu superioris, ab officio ipso facto suspenditur, absque ulla alia determinatione temporis, vel officii. Ubi circa causam hujus suspensionis solum est advertendum non extendi ad locationem seu venditionem fructuum, quæ ad breve tempus fit, ut in eodem textu explicatur; sed intelligi de alienatione ad vitam, vel ad tempus diuturnum, quale esset ultra triennium, secundum jura, et communem interpretationem. Circa poenam vero ipsam dubitari posset, an illa particula, *Ab officio,* limitanda sit ad offi-

cium, de quo ibi est sermo. Sed certe nulla est ratio vel conjectura sufficiens ad eam interpretationem adhibendam; et ideo verba ut sonant censeo simpliciter esse intelligenda. Sed de hoc etiam plura in citato opere de Religione.

9. *Clement. 4 de Decimis.* — Quarta suspensio sumitur ex Clementina 4 de Decimis, ubi religiosi, qui sibi appropriant, vel inique usurpant decimas ad se non pertinentes, vel in hoc defraudantes Ecclesias aliquo ex modis, qui ibi narrantur, si intra duos menses non satisfecerint, ab officii, et beneficii administratione suspenduntur, donec restituant. Quod si officia aut beneficia non habeant, ipso facto excommunicantur, ita ut absolvi non possint, donec satisfaciant. Ubi circa verbum *presumpserint,* ponderandum est quod sæpe dixi, an scilicet si hujusmodi actio fiat ex aliqua ignorantia, quia religiosi putant se habere privilegium, vel excusari antiqua consuetudine, nam tunc cessat præsumptio, etiamsi ignorantia admodum probabilis non sit. Similiter ponderanda sunt verba, *appropriare, usurpare, retinere, prohibere,* etc.; nam propter horum verborum proprietatem non satis erit quocumque modo non solvere, nisi vel *prohibitio, vel appropriatio,* interveniat, ita ut vel dicant, non esse debita, et sub ea ratione ea retineant, vel etiamsi sint debita, ea nihilominus solvi prohibeant. Rursus expendendum est illud verbum, *Religiosi quicumque;* comprehendit enim non solum viros, sed etiam fœminas, ut sæpe in superioribus dictum est in similibus. Et quoad hanc partem videntur includi etiam religiosi Militares, quia concensio hæc quoad hanc partem favorabilis est Ecclesiis, et ideo extendenda quantum proprietas verbi patitur; suppono autem illos esse vere religiosos. Est autem illud verbum formaliter intelligendum de religiosis in suo statu viventibus; nam, si transacti sint ad Ecclesiam secularem, ut ejus bona et fructus dispensent, ibi non comprehenduntur sub hac censura, ut recte docent Sylvester, excomm. 9, casu 36, et Navarr., cap. 27, num. 438, contra Summam Rosellam, verb. *Excommuni.*, casu 39. Tandem advertendum est hanc poenam non simpliciter ferri, sed sub hac conditione: *Nisi intra mensem per requisitionem eorum, quorum intererit, factam, non satisfecerint;* quæ requisitio in præsentem una sufficit, quia non est monitio canonica.

Quinta, circa religiosum habitum.

10. *Clement. 1 de Statu monach.* — Quinta suspensio sumitur ex *Clement. 1, § Si quis autem, de Statu monach.*, ubi religiosus non utens habitu et vestitu ad formam ibi præscriptam, si Abbas vel Prior non habens Abbatem fuerit, a beneficiorum collatione per annum suspenditur; si inferior aliquam administrationem habens, eadem per annum privatur; si vero nullam habet, inhabilis fit ad illam, vel beneficium intra annum recipiendum. Quæ suspensio ibidem extenditur ad similem religiosum, qui venationi aut occupationi clamorosa, vel alias cum canibus, aut avibus ex proposito interfuerit. Circa quam pœnam primum adverteo non de omnibus religiosis aut monachis ibi sermonem esse, sed solum de Monachis nigris (ut ibi dicitur), id est, ordinis S. Benedicti. Ideoque extendenda non est ad alios religiosos, ut *Gloss. ibidem* advertit. Notanda enim sunt singula verba, quæ ibi ponuntur in explicanda causa hujus suspensionis; nam in priori parte dicitur, *Si præsumpserit portare, etc.*, juxta quæ verba requiritur, ut aliquis cum sufficienti advertentia et per modum ordinarii habitus, illo utatur sibi prohibito. Similiter in altera parte dicitur, *Ex proposito interfuerit*. Unde intelligitur, si casu contingat aliquem in hujusmodi venatione aliquantum interesse, posse ab hac censura excusari.

Sexta in Prælatos non restituentes bona.

11. *Clement. 1 de Privilegiis.* — *Causæ hujus suspensionis.* — Sexta suspensio fertur in *Clement. 1, § Quibus, de Privilegiis*, in qua fertur sententia suspensionis absolute et simpliciter in Prælatos religionum, qui de his, quæ occasione quorundam excessuum suorum religiosorum ibi prohibitorum ad eos quoquo modo pervenerint, Ecclesiis, aut personis Ecclesiasticis læsis, seu damnificatis intra mensem postquam requisiti fuerint, non satisfecerint. Itaque ad incurrendam hanc suspensionem multa concurrere debent ex parte causæ, propter quam incurritur. Primum, quod isti Prælati aliquid acceperint; quod intelligo, sive pro monasterio religionis, sive etiam pro personis privatis acceperint; nam textus simpliciter et generatim loquitur. Secundum, ut id quod accipitur, illis detur occasione excessuum ibi prohibitorum suis religiosis, quales sunt, ne, cum intersunt con-

cedendis testamentis, a restitutionibus faciendis, aut legatis matricibus Ecclesiis relinquentibus, testatores retrahant. Item ne legata aut debita, vel male ablata incerta sibi, aut aliis singularibus sui ordinis fratribus, vel conventibus in aliorum præjudicium fieri, aut erogari procurent, etc., et alia quæ ibi numerantur. Tertium est, ut hujusmodi Prælati ad quos hæc bona sic usurpata pervenerunt, super ea requirantur ab his personis in quorum præjudicium usurpata sunt. Quartum, ut post hanc requisitionem per mensem sint in mora satisfaciendi, quo tempore elapso suspensionem incurrunt usque ad satisfactionem debitam. Quæ suspensio, cum simpliciter feratur, ab omni officio et administratione suspendit, juxta superius dicta. Ex quibus constat hanc suspensionem non ferri contra omnes singulares religiosos, qui illos excessus committunt, et in principio illius Clementinæ numerantur, ut *Sylvest.*, et *Angel.*, verb. *Suspensio*, falso docent; nam hi omnes ea causa ibi excommunicantur; suspensio autem solum fertur in Prælatos, qui modo explicato delinquant.

Septima in confessores.

12. *Clement. Cupientes, de Pœnis.* — *Nota. — Causa hujus censuræ.* — Septima suspensio sumitur ex *Clement. Cupientes, de Pœnis*, ubi omnibus religiosis, qui confessiones audiunt, vel populo concionantur, præcipitur, ut, si a rectoribus Ecclesiarum, vel eorum vicariis requirantur, populum admoneant inter concionandum certis diebus ibi designatis, ut decimas solvant, et pœnitentiam conscientias super hoc onerent; quod si concionatores religiosi sic requisiti scienter omiserint hoc populo suadere, contra eos non fertur suspensio, ut quidam putant, sed solum præcipitur eorum Prælati, ut eos puniant, et statuta pœnalia contra eos faciant. Sed qui in audiendis confessionibus scienter postposuerint confitentibus conscientiam facere de solvendis hujusmodi decimis, ab officio prædicationis ipso facto suspenduntur, donec confitentibus eisdem conscientiam circa eandem rem fecerint, si commode potuerint. In quo textu genus quidem seu modus suspensionis satis clarus est. Est autem animadversione dignum, quod cum delictum hoc sit ex negligentia in confessione, suspensio non sit a munere audiendi confessiones, sed concionandi, ut intelligamus non semper necessa-

rium esse, aliquem in eadem materia puniri, in qua deliquit, sed pendere hoc ex voluntate legislatoris. Et fortasse occasio hic fuit, ut possent hi in eodem confessionis officio supplere quod negligenter omiserant; hoc enim onus eis imponitur, quod implere non possent, si ab officio audiendi confessiones suspenderentur. Rursus circa causam hujus suspensionis multæ circumstantiæ observandæ sunt. Prima quod hujusmodi religiosi sint requisiti a rectoribus Ecclesiarum. Secunda, ut scienter hoc facere omittant; nam si ex aliqua inadvertentia id relinquunt, non sufficit. Tertia, quod circa confitentes hanc diligentiam omittant. Quod potest probabiliter exponi formaliter de confitentibus, ut confitentes sunt, id est, quatenus in confessione ipsa aliquam notitiam hujus obligationis, vel occasionem hujus admonitionis præbent, nam si pœnitens nullam mentionem hujus rei faciat, non videtur obligari confessor, ut de illa re pœnitentem admoneat. Sed quia Pontifex simpliciter, et absolute loqui videtur, addendum censeo, præter illum casum, obligari confessorem ad hoc, quoties ab Ecclesiæ rectore requiritur, nisi alias ei certo constaret hunc pœnitentem particularem nulla obligatione teneri.

13. *Pœna in violentam suspensionem hanc.* — Additur vero ulterius in prædicto textu pœna excommunicationis ipso facto incurrenda in prædictum religiosum sic suspensum, qui non obstante dicta suspensione concionari audeat, prædicta negligentia non prius purgata; quo satis significatur tamdiu durare suspensionem illam, et non amplius. Ac denique additur limitatio quædam ex parte personarum, scilicet, ut pœna vel constitutio non extendatur ad religiosos monasteriorum, vel rectores Ecclesiarum decimas percipientium; eos enim tanquam in re propria delinquentes noluit Pontifex punire.

Aliæ suspensiones religiosorum.

14. Ultimo loco addi hic possunt suspensiones nonnullæ, quæ sunt communes religiosis cum aliis clericis, ut est illa quæ circa honestatem habitus fertur in *Clement. 2 de Vita et honest. cleric.*, et quæ circa matrimonii benedictionem, et contractum, sine facultate administratum, fertur in *Concil. Trid.*, sess. 24, cap. 4 de Reform. matrim., quæ in superioribus declaratae sunt. Item huc spectat suspensio Capituli religiosorum, quod pro

receptione alicujus aliquid ex pactione recipit, juxta *Extravag. 1 de Simonia*, inter communes. Ubi illa suspensio Papæ reservatur. Sed textum illum supra exposuimus agentes de excommunicatione, quæ ibi principaliter fertur pro his actionibus quæ ad singulas personas pertinent, et de illo genere culpæ, quia longiorem difficultatem postulat, in dicto opere de religione latius dicemus. Et ideo de suspensione hæc dixisse sufficiat.

DISPUTATIO XXXII.

DE INTERDICTO IN COMMUNI QUOAD ESSENTIAM, ET SPECIES EJUS.

De hac censura eadem methodo et ordine, quo de aliis disputabimus. Prius enim de natura et specifica ratione interdicti, postea de singulis interdictis ipso jure latis dicemus. In priori vero parte prius essentialem rationem interdicti, et varios modos seu species ejus, deinde effectus, postea causas, ac tandem ejus absolutionem, seu relaxationem declarabimus. Et quia cessatio a divinis interdicto annexa est, ideo brevem etiam de illa tractatum in fine adjungemus. Disputant autem de hac materia ex Scholasticis pauci, magnaque cum brevitate in 4, dist. 18, et 21; latius Summistæ, præsertim *Angelus, Sylvester*, et *Antoninus*, 3 part., tit. 26; et *Jurisperiti*, præsertim *Navarrus*, et *Covarruvias*, quos sæpe in sequentibus referemus, et in tomo 14 tractatum *Juristarum* habentur nonnulli de hac materia. In hac ergo disputatione solum definitionem et divisionem interdicti trademus.

SECTIO I.

Quid interdictum sit, et quomodo ab aliis censuris differat.

1. *Ratio dubitandi.* — Difficultas hujus dubitationis consistit in explicanda propria differentia interdicti ab aliis duabus censuris. Supponimus enim ex dictis in principio hujus operis, interdictum esse censuram quamdam, et consequenter per genus illud differre ab omnibus aliis pœnis, impedimentis, seu inhabilitatibus Ecclesiasticis, quæ censuræ non sunt. Tamen ab excommunicatione, et suspensione non videtur posse differre, quia cum illis convenit in ratione privationis Ecclesiasticorum bonorum, vel quæ illis annexa sunt; nullum autem videtur posse excogitari